

izseljuje v Ameriko in bodo doma že kmalu same ženske. Vzlic temu in dasi deželne finance kranjske nikakor ne dovoljujejo, da bi dežela vzela to stvar v svoje roke, je vprašanje belokranjskih železnic kar nič ne premakne naprej in se nahaja še danes istotam, kjer je bilo pred desetimi leti.

Nobena gospodarska stvar v deželi kranjski ni tako nujna, kakr sta si dve zadevi in zato je želeti, da jim posvetijo slovenski poslanci največjo pozornost in da se zanj pri nagodbenih pogajanjih z vlado krepko zavzemo.

Za vseučilišče in nadsodišče v Ljubljani.

Še predno se je sešel državni zbor, smo priobčili članek, v katerem so razložili, kako morajo slovenske občine podpirati prizadevanja poslancev za pridobitev vseučilišča in nadsodišča. Posebno smo priporočali, naj bi vse slovenske občine poslale državnemu zboru peticije.

Slovenskih časnikov se tega našega nasveta ni nobeden spomnil, samo „Slovenec“ je spoznal, da je umešten in primeren in je priporočal, naj se pošljejo take prošnje ministerstvu.

Da olajšamo slovenskim občinam ta posel, jim za take prošnje nasvetujemo naslednje obrazce, katere je priobčil „Slovenec.“

1. za vseučilišče:

Visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje!

Odbor občine je v svoji seji dne izrekel soglasno prepričanje, da je ustanovitev vseučilišča v Ljubljani za Slovence in tudi druge narode na jugu Avstrije živa potreba, in je zategatelj sklenil, prositi visoko c. kr. vlado, da čim preje izposluje takšno vseučilišča.

Ta sklep si usoja predložiti v najblagohotnejše uvaževanje udano podpisano županstvo.

Županstvo v

(Pečat)

(Podpis)

2. za višje deželno sodišče v Ljubljani:

Visoko c. kr. ministerstvo za pravosodje!

Odbor občine je v svoji seji dne izrekel soglasno prepričanje, da je ustanovitev višjega deželnega sodišča v Ljubljani vsaj za Slovence na Kranjskem, Spodnjem (slovenskem) Štajerskem in na Koroškem v pravosodnem in gospodarskem oziru nujno potrebna, in je zategatelj sklenil, prositi c. kr. vlado, naj blagovoli poskrbeti, da se čim preje ustanovi takšno višje deželno sodišče v Ljubljani.

Ta sklep si usoja predložiti v najblagohotnejše uvaževanje udano podpisano županstvo.

Županstvo v

(Pečat)

(Podpis)

Priporočamo slovenskim občinam naj take prošnje nemudoma odpošljejo. Prav zdaj se pogajajo slovenski z vlado radi vseučilišča in nadsodišča v Ljubljani in bodo take prošnje njih prizadevanja znatno olajšala in izdatno podprle.

Politični pregled.

Državni zbor. — V četrtek so se zopet začele seje poslanske zbornice in zajedno se je začela razprava o nagodbi v nagodbenem odseku. Te dni se pokaže, če bo mogel državni zbor še delati, ali če se bo morala vlada končno lotiti radikalnih sredstev, da naredi konec krizi. V zadnji seji je drž. zbor vladni načrt za uredbo plače državnih slug odkazal proračunskemu odseku z naročilom, da o njih poroča tekom osmih dnij. Sedaj pride na vrsto najprej proračunski provizorij za tekoče leto, kateri je bila vlada uveljavila s § 14., zajedno pa se bo v večernih sejah razpravljalo o raznih nujnih predlogah, katerih je bilo že doslej jako mnogo polanih.

Položaj. — Značilno za položaj je, da nihče ne ve točno povedati, kakšen da je prav za prav bistvu. Morda tega ministri sami ne vedo. Skrb za nagodbo je vlado prisilila, da se približala desnici. Stopila je s posamičnimi strankami desnice v pogajanja in zajedno na mesto odstopivšega nemškoliberalnega ministra dr. Bärnreitherja poklicala v ministerstvo načelnika nemško katoliške ljudske stranke — a drugače se še ni zgodilo ničesar, kar bi pojasnjevalo položaj. Thun, Kaizl in Dipauli so bili ta teden v Pešti in so se dogovarjali z ogersko vlado. Jedni pravijo, da so zahtevali, naj ogerska vlada privoli v nov nagodbeni provizorij, ker baje nikakor ni mogoče, dognati v avstrijskem parlamentu definitivno nagodbo; drugi trde da se je vlada dogovorila z Ogersko glede kvote, tretji pa sodijo, da je vlada uredila kar je bilo treba za uveljavljenje nagodbe s § 14., češ, v parlamentu ni dobiti večine za nagodbo, zato bo vlada parlament v kratkem zaključila. Jedna teh eventualnostij se gotovo izpolni — a katera, to je tisto vprašanje, na katero ne ve nihče odgovora.

Pogajanja z Lahi — Razni listi so poročali da se je začela vlada posredovanjem barona Dipaulija pogajati s klubom laških poslancev, da bi podpiral vlado. To vest je dunajska „Reichswehr“, katera ima v novjšem času trdne zveze z baronom Dipaulijem odločno dementovala. Ako so se vršila kaka pogajanja, jih je vlada začela gotovo le radi tega, ker misli, da se na Slovansko krščansko-narodno zvezo ni več zanašati.

Razpor mej nemškimi strankami. Nemškoliberalni veleposestniki so iz različnih vzrokov silili na to, naj bi nemške stranke opustile obstrukcijo in omogočile zopet redno poslovanje parlamenta, ter so to tudi res dosegli. Schönererjanci so bili jedini, ki so se trdno ustavljali a brez vspeha, ostali so izolirani in morali so se udati. Mislilo se je že, da je obstrukcija pokopana. Nakrat pa se mej nemškimi strankami začelo veliko gibanje v namen, da se zopet začne obstrukcija. Znamenjo za to je dal dr. Bareither, jeden najuglednejših in najuplivnejših nemških nacijonalcev. Bareither je izstopil iz kluba nemških nacijonalcev, ker je ta sklenil, da obstrukcije ne bo nadaljeval. Bareitherja korak odobravajo vsi radikalni elementi. Izmed volivcev se čuje čedalje več glasov, ki obsojajo opustitev obstrukcije kot izdajalsko in zlasti na Češkem pa tudi na Štajerskem se je začela velika agitacija za obnovitev obstrukcije. Ker je mej nemškimi poslanci jako mnogo tacih, ki se strinjajo z Bareitherjem, bo to gibanje ali nemške stranke napotilo, da začno zopet obstrukcijo, ali pa bo iz dotičnih strank nekaj poslancev izstopilo in se pridružilo Schönerjancem, katerih upliv v vseh nemških pokrajinah neizmerno raste.

Važni ukazi. — Ministerstvo notranjih del je odredilo, da je iztirati vse tiste, v Avstriji živeče inozemce, kateri nastopajo kot govorniki na političnih shodih ali se tacih shodov udeležujejo. Ta odredba je naperjena proti Nemcem iz Nemčije in proti Lahom iz Italije, ki so se zlasti v zadnjih letih na prav usiljiv in predrzen način vtikali v notranjepolitične zadeve naše države in nastopili kot prvaki ekstremnih

političnih strank. Takisto značilen ukaz je izdalo pravosodno ministerstvo. V njem opozarja sodnike, da se ne strinja z njih poklicem, da se udeležujejo političnih agitacij in strankarskih bojev, ker potem ne morejo biti nepristranski in ker tudi ljudstvo vsled tacihi sodnikov izgubi zaupanje v pravosodstvo. Ministerstvo hoče take elemente iztrebiti. Mi le želimo, da to stori, zakaj kar že počenjajo nekateri nemškonacionalni in laški sodniki, to presega vse meje.

Kvotno vprašanje. — V torek in v sredo sta v Pešti zborovali obe kvotni deputaciji. Tudi to pot niso pogajanja imela uspeha. Avstrijska kvotna deputacija je predlagala, naj se kvota določili na podlagi čistega dohodka neposrednih davkov, v katerem slučaju bi Avstrija morala plačevati 62%, Ogerska pa 38%. Ogerska kvotna deputacija se ni hotela izreči o tem predlogu, ampak je izjavila, da pove svoje mnenje pismenim potom, vsled česar sta se deputaciji razšli, ne da bili kaj opravili.

Hrvatska. — Stranka prava je imela v sredo v Sušaku pri Reki svoj letni občni zbor, katerega se je udeležilo tudi več Slovencev. — Načelnik oddelka za nauk in bogočastje pri hrvatski vladi postane zagrebški vseučiliški profesor Armin Pavić.

Ogerska. — V poslanski zbornici je ministerski predsednik baron Banffy izjavil, da zahteva ogerska vlada, naj avstrijski parlament sprejme nagodbene predloge nespremenjene sicer da uredi Ogerska svoje razmerje napram Avstriji samostojno.

Nemčija. — V četrtek se je nemški cesar vkrcal v Benetkah in se odpeljal na velevažno politično popotovanje v Jeruzalem. Malo dnij pred tem odhodom se je sprl s papežem. Ta je bil namreč slovesno priznal Francijo kot zaščitnico vseh, v Orijentu živečih kristijanov, dočim pravi nemški cesar, da je on že sam dovolj močan, da ščiti nemške kristjane in da mu v to ni treba Francije, ter je v izraz svojega mišljenja odpoklical sedanjega zastopnika Nemčije pri Vatikanu.

Štrajk v Parizu — V Parizu štrajka nad 100 000 delavcev. Razburjenje mej njimi je toliko, da se že splošno govori o revoluciji. Vlada se tudi boji in je poklicala blizu 20 000 vojakov v Pariz, tako da je tam zbranega vojaštva nad 50.000 mož.

Obrtnija.

O poklicu in o vzgoji v rokodelstvu.

(Spisal M. K u n c.)

„Tri znanosti, o katerih bi tega nihče ne verjel, vedo tudi nekaj povedati o človeški obleki: zemljepis, narodoznanstvo in zgodovina civilizacije. Da, trde celo, da je evropska noša, kakoršna je, nastala vsled skupnega upliva zemljepisnih, narodopisnih in kulturno zgodovinskih faktorjev.“

Tem besedam, katere sem posnel „zemljepisno statistički studiji dr. Karola Zehdena, profesorja na dunajski trgovinski akademiji“, treba samo dostaviti, da pozna človeštvo prav za prav samo troje materijelnih potrebščin in sicer: 1. hrano, 2. stanovanje in 3. obleko. Ta dva stavka nam morata služiti kot vrednostno merilo, ako hočemo spoznavati in ceniti rokodelstvo kot kulturno in eksistenčno sredstvo človeštva. Svoj čas ni človek družega potreboval, kakor

hrano. Tudi dandanes še ljudje v nekaterih krajih ne poznajo stanovališča in obleko kot potrebo, ker oboje vsled ondotnih klimatičnih razmer lahko pogrešajo. Kulturni človek naše dobe pa potrebuje obleko tako nujno, kakor hrano in stanovanje. Zajedno z razvijanjem civilizacije se razvija in spopolnuje tudi obleka.

Dočim je obleka prvotno imela samo namen, zavarovati telo pred uplivi vremena, je dandanes evropska noša v celem svetu znak civilizacije njenega nositelja. Narodne noše izginjajo čedalje bolje. Moderni obleki se odpirajo nezadržno nova pota in na čast rokodelstvu se mora reči, da nobena stvar ni bolj pospešila demokratiziranja človeške družbe, kakor razvoj in razširjenje novodobne obleke. Vsled teh okolnostij je krojaška obrt postalo za milijone ljudi jedno najvažnejših sredstev pridobivanja in to tudi ostane. V rokah krojačev pa je, da spravijo krojaškega obrta nadaljni razvoj na taka pota, da se bo izplačal primerno njega pomenu in dal veselje in ljubezen do tega poklica onim milijonom ljudem, kateri so se mu posvetili.

Ni zahtevati, da bi deček v starosti 12 ali 14 let, kateri se posveti iz bodisi katerikoli razlogov krojaški obrti, se zavedal pomena njegovega koraka. Prav čestokrat niti dosti starejši mladeniči, niti absolvirani srednješolci ne vedo, če se ne bodo pozneje še kesali radi izvolitve specialnega svojega poklica. V navadnem življenju se pogostoma govori o prirojenem nagonu k kakemu poklicu. Tudi mnenje, da je veselje in ljubezen za kak poklic neizogibno potrebna, je prav razširjena. Po moji sodbi tako veselje sicer nič ne škoduje, ali napačno je sklepanje, da bo tudi trajno to veselje, ki se v začetku kaže pri neizkušenem dečku. To vse so sami ideali, kateri spadajo v minole čase in ki so v današnji, jako prozajični dobi izgubili mnogo svojega prvotnega pomena. Zlasti stariši, kateri izbirajo za svoje otroke poklic, bi morali v prvi vrsti pomisliti, da je eksistenca v vsakem poklicu težavna in da si ljudje ne izbirajo poklica iz navideznega veselja zanj, ampak z ozirom na potrebo zaslužka. Človek, ki hoče biti marljiv in delaven, najde pri vsakem poklicu, kateri ga živi, neko dobro stran in merodajno za njegovo izvolitev je to, kakšen zaslužek mu da dotični poklic.

Ta spis bi ne izpolnil svojega namena, ako bi starišev, kateri hočejo svoje sinove posvetiti krojaškemu poklicu, ne opozoril na vzgojne okolnosti pri tem rokodelstvu. Razmer pri tem ni treba niti popljševati niti jih grje predstavljati, kakor so v resnici. V obče se lahko reče, da je krojaču ves svet odprt. Krojač ne najde samo v velicah mestih, kakor drugi obrtniki, ampak v vsakem, tudi najoddaljnejšem in najsamotnejšem kraju, delo. Za izvrševanje krojaškega obrta ni treba niti posebnega znanja niti kapitala, zadostujejo pridne in spretno roke. Vzlic vsemu